

De situatie van kinderen en jongeren op Sint Maarten: hoofdbevindingen en aanbevelingen

© United Nations Children's Fund (UNICEF), 2013
Foto's omslag © UNICEF/UNI119953/LeMoyne

Disclaimer:

De meningen in deze publicatie zijn de standpunten van de auteurs en geven niet noodzakelijkerwijs het beleid of de standpunten van UNICEF weer.

De termen en aanduidingen in deze publicatie en de presentatie van het materiaal betekenen niet van de kant van het United Nations Children's Fund (UNICEF) een oordeel of advies over de juridische status van een land of gebied, of van haar autoriteiten of de afbakening van haar grenzen.

Nederlandse eindredactie: Mark Wijne, UNICEF Nederland en Colette Mulder, tekstensie.nl

Vormgeving: Shiloh Productions

Inleiding

Foto: © UNICEF/NYHQ20112034/LeMoyné

In 2011-2012 heeft de non-gouvernementele organisatie OSE (Observatorio Social del Ecuador) een situatieanalyse uitgevoerd van kinderen en jongeren op Sint Maarten. Dit ter evaluatie van de vooruitgang en van de uitdagingen rond de toepassing van de rechten van deze groepen. Een ander belangrijk doel was om met aanbevelingen te komen voor sociale initiatieven en middellange en langetermijnbeleidsmaatregelen ter verbetering van hun levensomstandigheden en kansen. Deze analyse werd uitgevoerd in opdracht van UNICEF, de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties .

Er werd gekozen voor een benadering vanuit een mensenrechtenperspectief en een participatieve aanpak. De analyse was gericht op de sociaaleconomische en politieke processen die van invloed zijn op de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen. De informatie werd onder andere verkregen via interviews met 48 belangrijke informanten (25 overheidsfunctionarissen en 23 vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties) en 3 focusgroepen (met daarin ook jongeren). Daarnaast werden gegevens van de volkstelling van 2001 en 2011 opnieuw bekeken, evenals diverse documenten en onderzoeken van verschillende nationale en internationale organisaties. De analyse werd echter beperkt doordat er slechts weinig statische gegevens over kinderen en jongeren beschikbaar zijn.

Onderstaand zijn de belangrijkste algemene bevindingen voor Sint Maarten vermeld. Daarna volgen hoofdbevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het recht op gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie van kinderen, jongeren en vrouwen, met een conclusie als afsluiting. Een uitgebreide weergave van de onderzoeksresultaten voorzien van afbeeldingen, tabellen en kaders is terug te vinden in het volledige rapport.

Belangrijkste algemene bevindingen

Rechtssysteem

Sint Maarten, ooit Nederlands overzees grondgebied, werd op 10 oktober 2010 een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De noordelijke helft van het eiland is Frans overzees grondgebied (Saint Martin geheten). Overblijfselen van de historische relatie met Nederland zijn onder andere de algemene politieke structuur van een welzijnsstaat. De nationale veiligheid en de internationale relaties van het eiland zijn verantwoordelijkheden van het koninkrijk. Het rechtssysteem is gebaseerd op het Nederlands systeem en het wettelijk kader heeft een sterke mensenrechtenbenadering, met name met betrekking tot kinderen, jongeren en vrouwen. Als onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden is Sint Maarten bovendien gehouden aan een aantal internationale verdragen. Dit zijn onder meer het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en het verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW). Het eiland rapporteert hierover aan VN-mensenrechtencomités zoals aan het VN-Kinderrechtencomité.

Nationale identiteit en bevolkingsamenstelling

Het toerisme, waarop de economie gebaseerd is, heeft een lange geschiedenis van immigratie versneld. Dit is duidelijk zichtbaar in een van de culturele kenmerken die Sint Maarten definiëren: de multiculturele samenleving en de meertaligheid die daardoor is ontstaan. De algemene trend van de bevolkingsdynamiek is veranderd door de immigratie in de leeftijdsgroep van 40 tot 44 jaar en de emigratie van jongeren in de leeftijd van 15 tot 29 jaar. In juni 2012 bedroeg het totaal aantal geregistreerde inwoners 55.309 – 52,91 procent vrouwen en 47,06 procent mannen. Kinderen en jongeren maken 28 procent van de bevolking uit.

Toegang tot sociale voorzieningen

In het algemeen hebben kinderen en jongeren op Sint Maarten toegang tot gezondheidszorg en onderwijs van hoge kwaliteit, en kunnen ze zich goed ontplooien. De begrotingsstructuur van Sint Maarten weerspiegelt een staat die prioriteit geeft aan sociale investeringen en de overheid heeft verschillende programma's gericht op jongeren. De sociaaleconomische indicatoren zijn in de meeste gevallen bemoedigend en wijzen op levensomstandigheden vergelijkbaar met die van ontwikkelde landen als Nederland of de Verenigde Staten.

Werkgelegenheid

Minder positief is dat de werkloosheid is toegenomen van 10,6 procent in 2007 tot 12,2 procent in 2010 en vooral hoog is onder jongeren (29,4 procent). Hierdoor is het niet aantrekkelijk om op Sint Maarten te blijven. Ook is de coördinatie tussen de overheid en maatschappelijke organisaties beperkt als het gaat om het aanpakken van problemen van kinderen en jongeren, waardoor de inspanningen weinig efficiënt zijn. Er is geen jeugdbeleid of genderbeleid om geïntegreerde acties gericht op kinderen en jongeren te bevorderen

Het recht op gezondheid

Behaalde resultaten

Gezondheidszorg maakt 10 procent uit van de begroting en volgens de volkstelling van 2001 beoordeelde 89 procent van de bevolking de gezondheidszorg als goed of zeer goed. Vrijwel iedereen heeft toegang tot de zorg. De kindersterfte is laag (7,6 per 1.000 levendgeborenen) en de levensverwachting bij geboorte is 78,6 jaar.

Overige uitdagingen

In het algemeen is het zorgsysteem niet georganiseerd in zorgniveaus en werkt het niet op een geïntegreerde manier. Er is geen officiële informatie beschikbaar over geboorte-, sterfte- en ziektecijfers of wijzigingen in deze cijfers van jaar tot jaar. Voor niet-geregistreerde immigranten is de zorg bovendien minder toegankelijk.

Het aantal tienerzwangerschappen is groot; bij 9 procent van alle bevallingen in 2007 was de moeder jonger dan 20 jaar. Een oorzaak hiervan is de beperkte communicatie tussen ouders en kinderen over seks en anticonceptie. Daarnaast bestaat er een kloof tussen de seksuele voorlichting die op scholen wordt gegeven en de manier waarop tieners die informatie in hun leven toepassen. Zwangerschap op jonge leeftijd beperkt de toekomstmogelijkheden van meisjes met het risico van blijvende armoede.

Jongeren lijden steeds vaker aan obesitas, voornamelijk als gevolg van hun levensstijl en eetgewoonten. Dit kan leiden tot ernstige gezondheidsproblemen die van invloed kunnen zijn op het zorgsysteem.

Het recht op onderwijs

Behaalde resultaten

Artikel 11 van de Staatsregeling bepaalt dat onderwijs verplicht is; 99 procent van de kinderen en jongeren volgt basis- en middelbaar onderwijs. Dit cijfer omvat ook immigranten (waaronder niet-geregistreerde immigranten) en kinderen met speciale behoeften.

26 procent van de begroting is gereserveerd voor onderwijs. De staat gebruikt het geld voor openbare en religieuze scholen, universiteiten, technologische instituten, schoolvervoer, studiebeurzen en tweedekansonderwijs (voor jongeren in de leeftijd van 16 tot 24 jaar die hun middelbare school niet hebben afgemaakt). Een onderwijsinspectie is verantwoordelijk voor het monitoren van de kwaliteit van de faciliteiten en naleving van de onderwijsnormen. Daarnaast worden de onderwijsmaterialen voortdurend beoordeeld

Overige uitdagingen

In het onderwijs wordt vastgehouden aan het Nederlandse onderwijsmodel, dat niet aan de lokale behoeften is aangepast. Daarnaast zijn er verschillende onderwijsmodellen – waaronder lesgeven in het Nederlands of Engels – en geven rijkere ouders er de voorkeur aan hun kinderen naar privéscholen te sturen. Het toegenomen aantal leerlingen op openbare scholen heeft geleid tot grote klassen (met tot 35 leerlingen) en onvoldoende leerkrachten en onderwijsmaterialen. Hoewel het analfabetisme tussen 1992 en 2001 werd gehalveerd van 8,6 procent tot 4,1 procent, kent Sint Maarten nog steeds een van de hoogste percentages analfabeten onder de Caribische landen.

De coördinatie tussen ouders en scholen is beperkt en er zijn geen mechanismen om het aantal drop-outs en van school gestuurde kinderen aan te pakken. De meeste mensen werken buitenshuis en dagopvang en naschoolse activiteiten zijn duur en vaak van slechte kwaliteit. Hierdoor groeien kinderen en jongeren veelal op zonder toezicht van een volwassene. Ondanks de leerplichtwet hebben migrantenkinderen niet altijd toegang tot reguliere scholen (als gevolg van taalkundige of academische beperkingen). Als ze naar een speciale school voor immigranten gaan, kan dit vormen van uitsluiting bevorderen.

Het aanbod van universitaire opleidingen is beperkt, terwijl de mogelijkheden om in het buitenland te studeren toenemen. Deze factoren, in combinatie met het ontbreken van een sociaal beleid om de terugkeer van goed opgeleide landgenoten te bevorderen, hebben geleid tot braindrain.

Het recht op bescherming

Behaalde resultaten

Er is een basissysteem voor kindbescherming opgezet. Daarnaast is er een protocol ontwikkeld met zes te nemen stappen om gevallen van kindermishandeling, geweld en verwaarlozing te signaleren en in te grijpen. Het doel is dat alle overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties dezelfde procedure volgen.

Een aanzienlijk deel van de begroting staat ter beschikking van sociale zekerheid, waaronder uitkeringen. Er is geen bewijs van kinderarbeid op het eiland. De staat financiert een aantal maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met kinderproblemen, waaronder verwaarlozing, mishandeling en geweld. Sommige organisaties zijn afhankelijk van andere inkomsten.

Een belangrijke stap vooruit op juridisch vlak is dat kinderen krachtens de nieuwe Staatsregeling het recht hebben te weten wie hun vader is en recht hebben op financiële steun van hun vader.

Overige uitdagingen

Ondanks de juridische stappen voorwaarts en het bestaan van een wettelijk kader met een mensenrechtenbenadering, is er geen samenhangend systeem voor de bescherming van kinderen en jongeren. Ook is er geen jeugdbeleid en geen specifieke wetgeving voor hen.

Kerngezinnen komen minder voor, doordat vrouwen al op jonge leeftijd zonder vaste partner kinderen krijgen en door de hoge scheidingscijfers. De meeste huishoudelijke taken komen neer op vrouwen. Ze maken vaak lange dagen en/of hebben meerdere banen en zien hun kinderen weinig. Jonge ouders negeren soms ook hun verantwoordelijkheden als ouders en er zijn maar weinig programma's die hen helpen om hun kinderen op de juiste manier op te voeden.

Vermoed wordt dat huiselijk geweld tegen kinderen, jongeren en vrouwen veel voorkomt, maar dit is vaak onzichtbaar. Door de zwijgcultuur zijn er geen officiële gegevens bekend en worden er weinig meldingen gedaan. Lichamelijke straffen komen veel voor, waardoor geweld mogelijk normaliseert. Dit is ook te zien op scholen, waar steeds meer geweld gebruikt wordt.

Het risico dat kinderen en jongeren betrokken raken bij geweld, waaronder op school, en in sommige gevallen andere gedragsproblemen vertonen, is gerelateerd aan onder meer geweld in de gezinssituatie. Ook het uit elkaar vallen van een gezin, een gebrek aan een gezaghebbend persoon binnen het gezin en het gebrek aan een geïntegreerd programma voor de re-integratie van drop-outs in het onderwijssysteem zijn belangrijke factoren. Het nieuwe Wetboek van Strafrecht bevat een specifieke sectie over jeugdrecht voor een betere omgang met kinderen die in aanraking komen met justitie. Ook wordt er een instelling voor jeugddetentie gebouwd dat een rehabilitatieprogramma en psychosociale counseling biedt. De wetgeving dient echter nog verder te worden afgestemd op de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité.

Een toenemend aantal migrantenkinderen is niet geregistreerd, waardoor hun recht op een nationaliteit wordt geschonden. Niet-geregistreerde migrantenvrouwen worden in hoge mate uitgebuit op de werkplek.

Het recht op participatie

Behaalde resultaten

In het algemeen neemt de deelname van kinderen en jongeren aan de maatschappelijke discussie geleidelijk aan toe. De belangrijkste ruimtes waarin zij kunnen participeren biedt de school in de vorm van leerlingenraden op de meeste middelbare scholen, interscolaire atletiek, wetenschapsbeurzen en debatten. Sommige scholen stellen bovendien een maatschappelijke stage van een bepaald aantal uur voor studiepunten verplicht. Sommige leerlingen sluiten zich daarnaast aan bij gemeenschapsorganisaties.

Openstaande uitdagingen

Hoewel er geen specifiek onderzoek is gedaan naar de participatie van kinderen en jongeren op Sint Maarten, is het duidelijk dat er beperkingen zijn. Het gaat onder andere om beperkte mogelijkheden voor jongeren om zich te uiten. Het creëren van een praatcultuur onder jongeren zou kunnen helpen, ook om fenomenen als pesten, uitsluiting en duidelijk onderscheid tussen goede en slechte leerlingen aan te pakken.

Tegelijkertijd hebben kinderen weinig belangstelling voor een actieve rol in de samenleving en voor deelname aan de programma's en projecten die zijn opgezet om hen te helpen. Mogelijk komt dit laatste doordat de opzet van deze programma's niet aantrekkelijk is voor jongeren. Het komt ook vaak voor dat kinderen zich aanmelden voor deze activiteiten en vervolgens al snel afhaken.

Niet-geregistreerde kinderen en jongeren hebben beperkte toegang tot gezondheidszorg en onderwijs en kunnen te maken krijgen met vooroordelen en sociale uitsluiting

Aanbevelingen

Algemeen

- Versterk het Departement van Statistiek als instantie die nauwkeurige en actuele informatie produceert. Informatie die niet alleen is afgeleid van de volkstelling, maar ook van nieuwe onderzoeken naar de levensomstandigheden van huishoudens. Dit om specifieke indicatoren vast te stellen voor het monitoren van de naleving van de rechten van kinderen en jongeren.
- Creëer een onafhankelijke instantie om de naleving van de rechten van kinderen en jongeren te monitoren, met bijzondere aandacht voor de situatie van migrantenkinderen.
- Ontwerp en implementeer beleid voor jeugdwerkgelegenheid. Creëer ook meer kansen voor jongeren in de leeftijd van 15 tot 29 jaar via het aanbod van academische en technische opleidingen om aan de ontwikkelingsbehoeften van het land te voldoen.

Gezondheid

- Ontwikkel een basisgezondheidszorgsysteem dat voorziet in effectieve zorg met extra aandacht voor preventie, voorlichting, zorg, genezing en rehabilitatie. Ontwerp programma's over seksuele en reproductieve gezondheid die informatie bieden en toegang geven tot mechanismen om tienerzwangerschappen en de verspreiding van geslachtsziekten te voorkomen.
- Versterk het gezondheidsinformatiesysteem met de nadruk op epidemiologisch toezicht. Zet de samenwerking en coördinatie met het Franse deel van het eiland voort, onder andere op het gebied van gezondheidsvoorlichting en statistieken.
- Creëer op de middellange termijn een systeem van universele toegang tot gezondheidszorg zonder beperkingen voor migranten.
- Besteed extra aandacht aan een vaccinatiegraad van 100 procent bij kinderen.

Onderwijs

- Onderneem actie om het aantal drop-outs te verlagen, vooral onder jongeren op middelbare scholen.
- Zorg voor het ontwerp en de uitvoering van een uniform model voor middelbaar onderwijs zodat op alle scholen dezelfde methoden en dezelfde onderwijstaal worden gebruikt.
- Neem kinderen met speciale behoeften op in het reguliere onderwijs.
- Verbeter de mogelijkheden voor en de dekking van beroepsopleidingsprogramma's en zorg voor het ontwerp en de invoering van een beleid inzake beroepsopleidingen.

- Verhoog de beschikbaarheid van betaalbare en goede kinderdagverblijven, zodat moeders kunnen werken terwijl hun kinderen onder werktijd goed worden verzorgd. Zorg voor het introduceren, uitbreiden en – indien mogelijk – financieren van naschoolse activiteiten voor kinderen en jongeren. Stimuleer hen hierdoor optimaal gebruik te maken van hun vrije tijd, zich artistiek en cultureel te uiten en deel te nemen aan sportactiviteiten

Bescherming

- Blijf verder werken aan het ontwerpen en verbeteren van een uitgebreid systeem van zorg en bescherming dat wordt geflankeerd door een wettelijk kader.
- Verbeter de coördinatie tussen de overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met kinderbescherming.
- Stem de componenten van het jeugdstrafrechtstelsel af op de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité en voorkom dat kinderen die in aanraking komen met justitie in instellingen worden geplaatst.
- Zorg voor de uitvaardiging van wetgeving tegen huiselijk geweld en ontwikkel voorlichtingsprogramma's over de preventie, behandeling en oplossing van geweldsproblemen. Stimuleer dat mensen incidenten melden en geweld bespreekbaar maken. Creëer sociale mechanismen om te voorkomen dat geweld tegen kinderen en jongeren tot norm verwordt.
- Stel een telefonische hulplijn of een ander communicatiemiddel beschikbaar voor advies aan slachtoffers van misbruik, geweld en verwaarlozing, en voor doorverwijzingen naar kinderbeschermingsdiensten.
- Ontwerp een systeem voor vroegtijdige waarschuwing van kindermishandeling. Zorg ervoor dat het rechtssysteem, het zorgsysteem, het onderwijssysteem en personen uit het maatschappelijk middenveld hierbij betrokken zijn

Participatie

- Creëer extra participatiemogelijkheden voor kinderen en jongeren om hen aan te moedigen meer betrokken te zijn bij de samenleving.
- Ontwikkel en implementeer een genderbeleid, versterk de werking van de Vrouwen Desk, en toets en herzie wetgeving tegen vrouwendiscriminatie en voor de bescherming van vrouwenrechten.
- Ontwerp en implementeer een integratiebeleid voor migrantenkinderen om hun verblijfsstatus, scholing en toegang tot gezondheidszorg te normaliseren, evenals wijkprogramma's die culturele integratie stimuleren.

Conclusie

Sint Maarten is een nieuw land in opbouw dat bezig is met institutionele versterking. En dat werkt aan een georganiseerde samenleving met lokale professionals die binnen het openbaar bestuur worden opgeleid. De begroting weerspiegelt een land dat veel sociale investeringen doet en er is veel vooruitgang geboekt als het gaat om naleving van de rechten van kinderen en jongeren. Belangrijke successen zijn de universele toegang tot gezondheidszorg voor kinderen en jongeren, de lage kindersterfte en de invoering van de leerplicht. Een toekomstige prioriteit is zonder twijfel het verzamelen van voldoende informatie om inzicht te krijgen in de belangrijkste uitdagingen met betrekking tot kinderen en jongeren. Vervolgens is het zaak deze aan te pakken via wetten, beleidslijnen en programma's die in overeenstemming zijn met het IVRK en de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité..

Foto: © UNICEF/UNI120111/LeMoyne